

G de ligno sciētiæ boni & mali ita operatoria erat, vt bonum & malū agnosceretur, quod videtur scriptura ostēdere dum dicit quia vbi manducauerunt ambo, aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt quod nudi essent, hoc est, aperti sunt oculi cordis, & cognouerūt turpe esse nudos se de gere: sine dubio vbi gustauit mulier de ligno sciētiæ boni & mali, peccauit, & se peccasse cognouit. Quæ igitur se peccasse cognouerat, vel virum ad peccati cōmunionem inuitare non debuit. Illi cōdō autē virum, & dando ei quod ipsa gustauerat, nō vitauit, sed iterauit peccatum. Nam vtiq; si vere rationem species, eum quem diligebat, non trahere ad cōsortium pōnæ, sed magis ab eo quod cognouerat ipsa esse peccatū, vel insciēte reuocare debuerat: quāuis videatur hęc mulier sciens quod post culpam in paradiso esse non posset, metu insensola de paradiso eiceretur. Deniq; abscederunt se ambo post culpam. Excludēdā igitur se esse cognosces, cōsortio viri quē diligebat, noluit defraudari. Iterum accipe: Non cognitio mali malum est, sed cum alius implet malitiam. Nō enim statim qui nouit malum, quod malū est facit, sed qui quod malum esse nouit operatur. Incentiuū autē ad operandum quod malum est, aut iracundia aut cupiditas esse cōsuevit. Nec statim necesse est vt habens sciētiā mali faciat qđ improbū nouit, nisi aut iracundia aut cupiditate vincat. Vnde qđ diximus incētiū peccandi, vel iravel cupiditas est, vel plerūq; formido, licet ex formidine oriatur cupiditas, dum vnusquisq; vult vitare quod metuit. Et ideo recte iracundiam & cupiditē duorum reliquorū posuimus incētiū vitiōrū. Cōsideremus igitur vtrū Eua his ad vitiū stimulis incitata sit. Sed neq; irascebatur marito, neq; cupiditate victa est: in secundo dūtaxat erat, vt edendū viro daret quod iam ipsa gustauerat. Primo fuerit cupiditas autor erroris vt ipsa ederet, sequentisq; fuit causa peccati. Quod enim iam gustauerat, desiderare non poterat, & gustando mali fuerat sciētiā cōsecuta. Malum igitur quod aduerterat, in vini deniare non debuit, neq; cōiugem proprium præuariatorem diuini facere mandati. Sciens igitur prudēs peccauit, sciens virum in suum traxit errorem. Alioq; inuenietur falsus esse de ligno sciētiæ boni & mali sermo, si etiā postea qđ de ea arbore manducauit, sciētiā mali habere non potuit. Quod si verus est sermo, cupiditatis vtiq; causam habere non potuit: licet plerique sic excusandam putent, quod diligens virum ab eo timuerit separari, & hanc causam cupiditatis prætēdant, qđ esse voluerit cum marito.

I De prætatione quæstiois vñ mors acciderit Adæ, vtrum videlicet a natura ligni, an a deo. Caput VII.

TERVM alia quæstio subrepat, vñ mors acciderit Adæ, vtrū a natura ligni eiusmodi, an vero a deo. Si natura hoc ligni ascribimus, videtur ligni huius fructus viuificati in sufflatione dei præstare. si quide viuificauerat in sufflatione dei fructus huius ligni traxit ad mortem. Aut si deū operatorem mortis esse memoramus, dicant quod gemina eū opinione accusemus, qđ aut ita immitis vt noluerit ignoscere, cū posset ignoscere: aut si ignoscere nō potuit, videatur infirmus. Videamus igitur quomodo diluēdū sit. Nisi fallor, mortis causa inobediētia fuit: & ideo homo ipse sibi mortis est causa, non habens deū suæ mortis autorem. Neq; enim si medicus præscripsit ægrotanti a quibus videatur cauendum, atq; ille ab vteridicis non putauerit abstinēdū: causa ei mortis est medicus: sed vtiq; ipse sibi reus mortis est propriæ. Itaq; deus quasi bonus medicus prohibuit ne Adā nocitura gustaret. Iterum accipe: Scire bonum meli⁹ est qđ nescire: & ei qui bonum sciat, pulchrum est scire quod malum est, vt sciat cauere quod malum est, vt prudens

subeat custodiæ cautionem. Rursus autem nō satis est hoc solum scire quod malum est, ne malum sciens sciētia boni incipias defraudari. Pulchri⁹ est igitur vt vtrūque norimus, vt & quia scimus bonum, fugiam⁹ quod malum est: & ex eo quod cognoscimus malū, boni gratiam præferamus. Sed ita debes vtrūq; scire, vt profunde noueris, & quod noueris exequaris, actusque sciētiæ congruat. Alioquin tolerabiliorem scriptura indicat eum qui vtrūq; nesciat, qđ qui perfundiorē vtrūq; cognouit. Grauat enim scire quod vel exequi vel vitare non possis. Grauat scire sine vsu atq; opere cognitionis profundæ. Deniq; obest ad existimationem medico scire quid proficit & qđ noceat ægro, nisi cognitione ea quæ ad modū oportet vtatur: & ideo non est cognitio bona nisi cautans vt oportet. Item accipe: Non frustra lignū sciētiæ boni & mali productum est in medio paradiso: & si cuiusq; homini productū esset, superfluum interdictio. Sed neq; frustra factum est, neq; alii nisi homini factum est, qui mandatum accepit, vt nō solo eo, sed eum cæteris vteretur. Nam si multa discurtas, complura reperies, & plane innumera, quæ ei qđ vti nesciat, possunt nocere. Nec ipsas diuitias inuenies fructuosas si habens diues subdida largitatis, neget alimenta pauperibus, excludat inopem subsidio delititū, aliena extorqueat, quia præualde potest. Pulchritudo ipsa, & gratior corporis forma frequenter in vitium qđ deformitas trahit. Nunquid igitur quisq; deformiores qđ pulchrioribus filios habere desiderat, et inopes potius liberos suos cupit esse qđ diuites? Plura sunt huiusmodi quæ non ad impudentiā largientis referenda sunt, sed ad male vtenitis errorem. Et ideo vtentē accusandi potius qđ donatē.

De absolute quæstionū quas quidam circa præscientiam dei de præuaricatione Adæ, & impressionē opinionis boni & mali faciunt. Caput VIII.

TERVM quæstio. Sciebat præuariatorem deus Adā mādāta sua, an nesciebat? Si nesciebat, nō est ista diuinæ potestatis assertio. Si autē sciebat, & nihilomin⁹ scies negligenda mandantū, nō est dei aliquid superflui præcepte. Superfluo autē præcepti primoplasto illi Adā qđ eū nouerat minime seruaturum. Nihil autē deus superfluo facit. Ergo nō est scriptura ex deo. Hoc enim obiciunt qui vetus nō recipiunt testamentum, & has interserunt quæstiones. Verum hi sua sententia & opinione vincēdi sunt. Cum enim noui testamenti nō refutant fidem, exemplo sunt arguendi vt vetus credant: quoniam cū sibi diuina præcepta & facta conueniant, vnius autoris testamentum vtrūq; liquet esse credēdum. Discat igitur non superfluum, nō iniustū etiā præuariaturo præscriptum esse mandati. Nā & ipse dñs Iesus elegit Iudam, quē proditorē sciebat. Quē si per imprudentiā electum putat, diuinæ derogant potestati. Sed hoc æstimare nō possunt, cum scriptura dicat quia sciebat Iesus quis eum proditoris esset. Cōticescant igitur repugnatores isti veteris testamenti. Sed quoniam etiā gentilibus, si forte istud obiecerint, respondendū videtur, qui exempli nō recipiunt, rationē exigunt: accipiant etiā ipsi qua ratione dei filius vel præuariaturo mandauerit, vel elegerit proditorum. Venerat dñs Iesus oēs saluos facere peccatores: etiā circa impios ostēdere suam debuit voluntatem. Et ideo nec proditura debuit prætereire, vt aduerterent oēs quod in electione etiā proditoris sui, seruandorū omnium in signe prætēdit, nec in eo læsus est vel Adā quia mādātum accepit, vel Iudas quia electus est. Nō enim necessitatus deus vel illi præuaricationis, vel huic proditoris imposuit, quia vterq; si quod acceperat custodisset, a peccato potuit abstinere. Deniq; nec Iudæos oēs credituros sciebat, & tamen ait: Nō veni nisi ad oues perditas domus Israel. Ergo Mat. 10.